

Inteligentní specializace: vytváření sítí excelence pro účinnou politiku soudržnosti

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 14. ledna 2014 o inteligentní specializaci: vytváření sítí excelence pro řádnou politiku soudržnosti (2013/2094(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na její hlavy XVII, XVIII a XIX,
- s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999¹,
- s ohledem na rozhodnutí Rady 2006/702/ES ze dne 6. října 2006 o strategických obecných zásadách Společenství pro soudržnost²,
- s ohledem na své usnesení ze dne 5. července 2011 o páté zprávě Komise o soudržnosti a o strategii politiky soudržnosti po roce 2013³,
- s ohledem na své usnesení ze dne 23. června 2011 o současné situaci a budoucí součinnosti mezi EFRR a ostatními strukturálními fondy v zájmu větší účinnosti⁴,
- s ohledem na své usnesení ze dne 7. října 2010 o regionální politice a politice soudržnosti EU po roce 2013⁵,
- s ohledem na své usnesení ze dne 20. května 2010 o přispění politiky soudržnosti k dosahování cílů Lisabonské strategie a strategie EU 2020⁶,
- s ohledem na své usnesení ze dne 20. května 2010 o provádění součinnosti fondů na podporu výzkumu a inovace v nařízení (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a sedmém rámcovém programu pro výzkum a rozvoj ve městech a regionech a také v členských státech a v Unii⁷,
- s ohledem na návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady předložený Komisí dne 6. října 2011 o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, jichž se týká společný strategický rámec, o obecných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální

¹ Úř. věst. L 210, 31.7.2006, s. 25.

² Úř. věst. L 291, 21.10.2006, s. 11.

³ Úř. věst. C 33 E, 5.2.2013, s. 21.

⁴ Úř. věst. C 390 E, 18.12.2012, s. 27.

⁵ Úř. věst. C 371 E, 20.12.2011, s. 39.

⁶ Úř. věst. C 161 E, 31.5.2011, s. 120..

⁷ Úř. věst. C 161 E, 31.5.2011, s. 104.

rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1083/2006 (COM(2011)0615),

- s ohledem na návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady předložený Komisí dne 6. října 2011 o zvláštních ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj a cíle Investice pro růst a zaměstnanost a o zrušení nařízení (ES) č. 1080/2006 (COM(2011)0614),
 - s ohledem na sdělení Komise ze dne 6. října 2010 nazvané „Stěžejní iniciativa strategie Evropa 2020: Unie inovací“ (COM(2010)0546),
 - s ohledem na sdělení Komise ze dne 9. listopadu 2010 nazvané „Závěry páté zprávy o hospodářské, sociální a územní soudržnosti: budoucnost politiky soudržnosti“ (COM(2010)0642),
 - s ohledem na sdělení Komise ze dne 6. října 2010 s názvem „Příspěvek regionální politiky k inteligentnímu růstu v rámci strategie Evropa 2020“ (COM(2010)0553),
 - s ohledem na sdělení Komise ze dne 3. března 2010 nazvané „Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění“ (COM(2010)2020),
 - s ohledem na pokyny Komise z března 2012 nazvané „Pokyny k výzkumným a inovačním strategiím pro inteligentní specializaci (RIS 3)“,
 - s ohledem na zprávu OECD o „růstu v regionech poháněném inovacemi: úloha inteligentní specializace“ z prosince 2012,
 - s ohledem na svou studii z prosince 2012 nazvanou „Předběžné podmínky v politice soudržnosti“, zadanou generálním ředitelstvím pro vnitřní politiky,
 - s ohledem na sdělení Komise ze dne 21. března 2013 nazvané „Stav Unie inovací v roce 2012 – Urychlit změnu“ (COM(2013)0149),
 - s ohledem na sdělení Komise ze dne 13. září 2013 nazvané „Hodnocení výsledků v oblasti inovací v Evropě: na cestě k novému ukazateli“ (COM(2013)0624),
 - s ohledem na článek 48 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro regionální rozvoj (A7-0462/2013),
- A. vzhledem k tomu, že EU musí zejména v této době hospodářské, finanční a sociální krize zvýšit úsilí o dokončení Unie inovací a vytvoření udržitelného hospodářského růstu a že prostředky, které k tomu má k dispozici, jsou v důsledku napjaté rozpočtové situace v mnoha členských státech a regionech, ale i na úrovni EU omezené, a je tedy třeba je vynakládat obzvláště účinně;
- B. vzhledem k tomu, že „strategií pro inteligentní specializaci“ se rozumějí vnitrostátní nebo regionální inovační strategie, které stanoví priority pro vytvoření konkurenční výhody vybudováním vlastních výzkumných a inovačních kapacit, jež budou odpovídat potřebám podniků a jejichž cílem bude koherentně reagovat na nové příležitosti a vývoj na trhu a současně zabránit zdvojování a tříštění úsilí, a které mohou mít podobu celostátního nebo regionálního strategického politického rámce pro výzkum a inovace nebo do něj

mohou být zahrnuty¹;

- C. vzhledem k tomu, že podpora výzkumu, vývoje a inovací je jedním z cílů politiky soudržnosti, pro něž platí povinné tematické zaměření v rámci Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) pro období 2014–2020;
- D. vzhledem k tomu, že členské státy mají v programovém období 2014–2020 poprvé povinnost navrhnout strategii výzkumu a inovací, s jejíž pomocí by měly být posíleny inovační schopnosti regionů a účinněji koordinovány výdaje v oblasti výzkumu, vývoje a inovací²;
- E. vzhledem k tomu, že by se přitom regiony měly zaměřit na několik málo prioritních oblastí, které by zohledňovaly jejich individuální silné a slabé stránky, a že by měly řídit směřování inovací tak, aby udržitelně podporovaly nebo obnovovaly regionální hospodářství;
- F. vzhledem k tomu, že regiony mají strategii pro inteligentní specializaci vypracovat na základě kritické sebeanalýzy a v úzké spolupráci s občanskou společností a zúčastněnými stranami, k nimž patří výzkumná centra, univerzity a vysoké školy, a zvláště podniky³;
- G. vzhledem k tomu, že smyslem této strategie je maximalizovat součinnost veškerých nástrojů a investic v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, a především posílit součinnost mezi programem Horizont 2020 a strukturálními fondy, s cílem překlenout rozdíly v míře inovací mezi regiony;
- H. vzhledem k tomu, že regiony by měly rovněž vypracovat investiční plány využití všech finančních prostředků dostupných na regionální, vnitrostátní a evropské úrovni pro oblasti výzkumu, rozvoje a inovací a také by měly uvést, jak podněcovat soukromé investice a jak tyto investice využívat při provádění priorit Unie v oblasti výzkumu, vývoje a inovací v následujících letech;
- I. vzhledem k tomu, že souhrny těchto strategií, nebo alespoň plánů jejich provádění, by měly být zahrnuty v dohodách o partnerství a operačních programech;
- J. vzhledem k tomu, že pokud tyto podmínky nebudou splněny, může Komise průběžně platby EFRR na tematický cíl posilování výzkumu, vývoje a inovací zdržet;
- K. vzhledem k tomu, že regionální politika je co do povahy správy víceúrovňová, a regiony by tudíž měly mít při určování modalit naplňování předběžných podmínek značnou pružnost;
- L. vzhledem k tomu, že by se regiony měly nejen více vnitřně integrovat, ale musí také posílit vzájemnou spolupráci, aby se staly konkurenceschopnějšími v celosvětovém měřítku;

¹ Článek 2, legislativní postup 2011/0276(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, přijaté texty, P7_TA(2013)0482.

² Příloha V tabulka 1, Předběžné podmínky, legislativní postup 2011/0276(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, přijaté texty, P7_TA(2013)0482.

³ Viz definici strategie pro inteligentní specializaci, čl. 2 odst. 2 bod 2b (nový), legislativní postup 2011/0276(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, přijaté texty, P7_TA(2013)0482.

Obecné poznámky

1. uznává, že strategie pro inteligentní specializaci je dynamickým a dlouhodobým procesem, jehož účastníci se neustále učí nové věci a jenž by měl pokračovat i v příštím programovém období a dále;
2. domnívá se, že kromě splnění předběžných podmínek může mít vypracování této strategie pro regiony značné střednědobé a dlouhodobé výhody, pokud jde o účinnost jejich výzkumu, vývoje a inovací, neboť přinese koordinovaný přístup a zvýšená pozornost bude věnována jejich potenciálu pro inovace;
3. žádá každý region, aby tuto strategii nevnímal pouze jako zákonnou povinnost, ale i jako příležitost; žádá proto všechny regiony a členské státy, aby s přípravou své strategie pro inteligentní specializaci intenzivně pokročily, pokud již tak nečinily, a aby neriskovaly, že z důvodu neexistence takovéto strategie dojde při získávání finančních prostředků EU na příslušné operační programy k prodlevám;
4. uznává, že regiony potřebují informace, a zdůrazňuje proto význam poradenství a podpory, které poskytují GŘ REGIO, GŘ RTD a další příslušná generální ředitelství a platforma v Seville¹, a požaduje další zintenzivnění těchto činností; žádá všechny regiony, aby tuto platformu více používaly; podporuje uspořádání široce pojatých místních kampaní zaměřených na rozšiřování informací o strategii pro inteligentní specializaci, aby se do ní mohly zapojit i zúčastněné strany a občanská společnost;
5. vyzývá Komisi, aby podpořila regiony při efektivním vytváření plánovaného monitorovacího systému se smysluplnými ukazateli, a zejména aby poskytovala údaje, na jejichž základě bude možné provádět celoevropská a mezinárodní srovnání;

„Správné“ priority

6. zdůrazňuje, že mezi regiony jsou značné rozdíly, pokud jde o jejich úroveň rozvoje, a že jejich silné a slabé stránky se mezi sebou výrazně liší; proto regiony vyzývá, aby si řádně zvolily své vlastní kroky a zaměřily se přitom na posílení svých regionálních charakteristik, potenciálu a konkurenčních výhod, namísto aby jednoduše kopírovaly úspěšné strategie jiných regionů;
7. zdůrazňuje, že regiony sice mohou usilovat o průkopnickou roli při prosazování nových technologií za účelem otevření nových trhů, avšak také mohou stavět na stávajících znalostech, dovednostech a schopnostech v souvisejících činnostech, pokud je tam přenos znalostí nejintenzivnější (tzv. „související rozmanitost“), a tudíž diverzifikovat;
8. zdůrazňuje, jak důležité je v rámci posilování regionálních ekonomik nezaměřovat se pouze na jednotlivé oblasti s konkurenčními výhodami, ale vytvořit hodnotový řetězec, který by spojil všechny etapy vývoje a produkce, od základního výzkumu přes aplikovaný výzkum a přenos technologií až po specifické využitelné produkty a zakládání nových podniků;
9. vybízí regiony, aby investovaly do činností překračujících hranice jednotlivých odvětví a technologií, jež mohou mít průřezové účinky v rámci celého regionálního hospodářství,

¹ <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home>.

aby mohla k vytváření růstu a pracovních míst přispívat a současně z nich mít prospěch co nejrůznorodější škála podniků; vybízí v tomto ohledu regiony, aby především využívaly a podporovaly potenciál všech typů malých a středních podniků – definovaných jako mikropodniky a malé a střední podniky¹ –, které působí jako regionální motory inovací, a mají proto pro hospodářství každého regionu zásadní význam;

10. zastává názor, že regiony by měly při výběru priorit kromě posilování inovačních systémů v zájmu větší konkurenceschopnosti a vytváření přidané hodnoty také podnikat kroky k řešení společenských výzev, jakými jsou nezaměstnanost, chudoba, energetická bezpečnost a demografická změna;
11. vyzývá regiony, aby se nesoustředily pouze na technologické inovace, ale aby při vytváření strategií vycházely z co nejširšího pojetí inovace; doufá, že nebudou brány v úvahu pouze technologicky nejvyspělejší inovace, ale také technologicky méně vyspělé inovace a inovace jiné než technologické povahy, například optimalizace procesů a organizační transformace; v této souvislosti poukazuje zejména na sociální a environmentální inovace; zdůrazňuje, že cílem inovačních strategií by měla být stimulace inovativních postupů;
12. uvědomuje si, že stanovování priorit je pro regiony citlivý proces; domnívá se proto, že zavedení systému přezkumu by poskytlo regionům příležitost své strategie přehodnotit; domnívá se, že klíčovými faktory pro úspěch strategie pro inteligentní specializaci, které snižují riziko chyb, k nimž může při stanovování priorit dojít, jsou počáteční výběr smysluplných ukazatelů zaměřených na výsledky a kvalita přínosu zúčastněných stran;

Těsnější zapojení subjektů v rámci regionů

13. domnívá se, že rozhodující vliv na úspěch strategie pro inteligentní specializaci bude mít kvalita spolupráce správních orgánů s příslušnými subjekty v regionech, která rovněž výrazně sníží riziko pochybení při stanovování priorit;
14. zdůrazňuje přitom význam konzultací s podniky, zejména malými a středními, protože „inovační vize“ bude úspěšná jen tehdy, pokud mají podniky odpovídající potenciál k jejímu uskutečnění;
15. zdůrazňuje, že je třeba přehodnotit a případně rozšířit všechny stávající konzultační postupy a cílové skupiny, aby se zabránilo ztrátě budoucích hnacích sil inovace; považuje za velice důležité zapojení budoucích podnikatelů;
16. jasně říká, že při vytváření společné vize je z důvodu odpovědnosti a zvyšování povědomí zásadně důležité co nejtěsněji zapojit místní a regionální tvůrce politik, univerzity, výzkumná a inovační centra a podniky a občanskou společnost a sociální aktéry;
17. zdůrazňuje důležitou úlohu, kterou má při předávání znalostí úzká spolupráce uvnitř znalostního trojúhelníku, např. v rámci Evropského inovačního a technologického institutu či regionálních center a uskupení zaměřených na inovaci; v této souvislosti zdůrazňuje význam investování do lidského potenciálu;

¹ Doporučení Komise ze dne 6. května 2003 o definici mikropodniků a malých a středních podniků (2003/361/ES).

18. žádá veřejné i soukromé zúčastněné strany, aby využívaly řadu možností financování těchto činností, které nabízí EFRR na období 2014–2020, včetně podpory zřizování regionálních inovačních inkubátorů a rozvíjení vazeb a součinnosti mezi univerzitami, dalšími výzkumnými zařízeními a zařízeními vyššího vzdělávání, inovativními a kreativními podnikateli a podniky a poskytovateli podpůrných služeb pro podniky a investory, např. v případě tvůrčího a kulturního průmyslového odvětví;
19. zastává názor, že pro tento proces je zapotřebí, aby fungovaly náležité struktury a účinná správa a aby správní orgány a ministerstva zavedly kulturu spolupráce mezi sebou navzájem i ve vztahu k podnikům a dalším subjektům; vyzývá regionální a celostátní rozhodovací orgány a úřady, aby modernizovaly své vnitřní postupy v souladu s potřebami nového „procesu rozvoje podnikavosti“, a obzvláště aby navazovaly s příslušnými aktéry intenzivnější dlouhodobý dialog; vybízí malé a střední podniky, zejména v regionech s vysokým podílem těchto podniků, aby spolupracovaly prostřednictvím vhodných platforem, a posílily tak svou úlohu v procesu inteligentní specializace; doporučuje, aby bylo v případě nutnosti využito k posílení správních orgánů a zúčastněných stran zdrojů dostupných pro budování kapacit;
20. domnívá se, že všem dotčeným orgánům a aktérům na regionální úrovni by měla být v případě nutnosti nabídnuta kvalitní odborná příprava a semináře zaměřené na otázky týkající se přípravy a provádění strategií pro inteligentní specializaci;

Dosažení součinnosti mezi programy podpory

21. vítá úspěchy, kterých Komise a zákonodárné orgány EU dosáhly ve snaze zdokonalit prostředí pro součinnost mezi evropskými strukturálními a investičními fondy (ESIF) a dalšími programy EU, jako je COSME, a zejména Horizont 2020, a to například prostřednictvím harmonizace sazeb nebo kombinovaného financování¹;
22. naléhavě vyzývá regiony, aby plně využívaly veškeré možnosti financování, spolupráce a investic, včetně shora i zdola prováděných opatření², a podporovaly tak součinnost mezi fondy ESIF a programem Horizont 2020 a tím odstranily rozdíly v míře inovací mezi regiony;
23. vyzývá v tomto ohledu ty regiony, které zaostávají, pokud jde o budování výzkumné infrastruktury a kapacit, aby podporovaly spolupráci se špičkovými výzkumnými institucemi v podobě vytváření týmů či partnerství pro excelenci, což jim v budoucnosti umožní si samostatně vybudovat centra excelence, jež přinesou prospěch celému regionálnímu hospodářství;
24. vyzývá regiony, aby v rámci strategie důkladně zvážily otázku, jak přilákat investice v soukromém sektoru, jelikož v tomto odvětví stále existuje značný prostor pro zvýšení investičního potenciálu pro výzkum, vývoj a inovace;

¹ Čl. 55 odst. 8 a článek 57, legislativní postup 2011/0276(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, přijaté texty, P7_TA(2013)0482, článek 17a, legislativní postup 2011/0401(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0809, přijaté texty, P7_TA(2013)0499, a článek 31, legislativní postup 2011/0399(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0810, přijaté texty, P7_TA(2013)0500.

² Příloha I bod 4.3.2., legislativní postup 2011/0276(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, přijaté texty P7_TA(2013)0482.

25. vyzývá všechny regionální a vnitrostátní subjekty, které odpovídají za koncipování a provádění strategie RIS 3, plánu Evropského strategického fóra pro výzkumné infrastruktury (ESFRI), fondů ESIF a programu Horizont 2020, k užší spolupráci při plánování a koordinaci a případnému rozvoji odpovídajících struktur¹, které propojí různé úrovně veřejné správy; vybízí členské státy, aby si vyměňovaly osvědčené postupy týkající se těchto struktur;
26. v zájmu vytváření synergií vyzývá GŘ REGIO a GŘ RTD, aby i nadále usilovala o zajištění vzájemné slučitelnosti programů; zdůrazňuje, že je třeba poskytovat vnitrostátním a regionálním orgánům společnou podporu, jež by jim pomohla při koncipování a provádění jejich příslušných strategií; očekává, že GŘ REGIO a GŘ RTD posílí v tomto ohledu svou spolupráci, a to zejména tak, že vydají pro zúčastněné aktéry pokyny;
27. vítá veškeré úsilí o rozšiřování poradenských služeb; zastává názor, že by bylo přínosné, aby byli do této výměny vhodným způsobem zapojeni také případní příjemci prostředků z programu Horizont 2020 a příslušná kontaktní místa;

Úzká spolupráce regionů: vnější rozměr

28. vyzývá regiony, aby nejen zlepšily své vnitřní vazby mezi vzdělávacími a výzkumnými zařízeními, podniky a správou, ale aby také vytvářely spojení s ostatními regiony a obohatily tak svůj vlastní hodnotový řetězec;
29. zdůrazňuje, že rozvoji příležitostí napomůže, když dojde k navázání úzké spolupráce mezi partnery znalostního a inovačního společenství v regionech a orgány a organizacemi zapojenými do navrhování a vytváření strategií pro inteligentní specializaci, jak je popsáno v příloze IV dokumentu COM(2011)0615, 2011/0276(COD), C7-0335/2011, včetně partnerství s regiony, v nichž sídlí existující nebo potenciální střediska společného umístění, jako jsou např. regionální prováděcí a inovační společenství;
30. považuje za zásadní, aby regionální strategie specializace přispívaly k vytváření nových evropských sítí excelence v řadě odvětví, a napomáhaly tak posilování konkurenceschopnosti a mezinárodního profilu Evropské unie;
31. domnívá se, že z regionální spolupráce by mohly mít díky přenosu znalostí a technologií mimořádný prospěch jak regiony samotné, pokud jde o výkonnost jejich místního hospodářství, tak i EU jako celek; upozorňuje v tomto ohledu na příklady velmi úspěšné spolupráce, např. v rámci iniciativy „Regiony znalostí“;
32. bere na vědomí, že mnoho regionů se obává nevyhnutelného úsilí spojeného se složitými požadavky na analýzu a koordinaci; vybízí regiony, aby využívaly možnosti nabízené zákonodárcem, díky níž může být až 15 % financování programu investováno mimo programovou oblast²;
33. poukazuje na skutečnost, že pohraniční oblasti se často potýkají se stejnými problémy na

¹ Příloha I bod 4.3.2.b, legislativní postup 2011/0276(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, přijaté texty P7_TA(2013)0482.

² Čl. 60 odst. 2, legislativní postup 2011/0276(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, přijaté texty, P7_TA(2013)0482.

obou stranách hranice, neboť mají společné územní charakteristiky; vyzývá Komisi, členské státy a místní a regionální orgány, aby za pomoci finančních prostředků EU na meziregionální spolupráci vypracovaly přeshraniční strategie pro inteligentní specializaci a vytvořily přeshraniční uskupení;

34. vítá možnosti, které nabízí v oblasti územní spolupráce společný strategický rámec¹; vítá také každý další způsob internacionalizace „v malém měřítku“, který uskuteční regiony a subjekty jednající jejich jménem;

o

o o

35. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi a členským státům.

¹ Příloha I bod 7.2, legislativní postup 2011/0276(COD), na základě návrhu nařízení COM(2011)0615, přijaté texty, P7_TA(2013)0482.